

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 3

A. Toelichting op de Overeenkomst

I. Inleiding

Nadat de voldoening van Duitse buitenlandse schulden in het algemeen reeds sinds het begin van de dertiger jaren niet meer in overeenstemming met de oorspronkelijke voorwaarden had plaats gevonden, is deze sinds het einde van de tweede wereldoorlog praktisch volledig opgeschort. Sindsdien werden vrijwel uitsluitend betalingen in het lopende handels- en dienstenverkeer verricht.

Teneinde tot een verbetering in deze toestand te komen, zijn de daartoe aangewezen vertegenwoordigers van de drie Westelijke bezettende Mogendheden in Duitsland reeds enkele jaren geleden begonnen met het maken van de nodige voorbereidende studiën en het voeren van de nodige besprekingen over dit onderwerp. Het resultaat hiervan was het plan tot het houden van een internationale conferentie. Met het oog op de consequenties van het leerstuk der statenopvolging voor de onderhavige aangelegenheid werd als basis voor Geallieerd-Duitse onderhandelingen noodzakelijk geoordeeld een uitdrukkelijke verklaring van de Duitse Bondsregering, dat zij de Bondsrepubliek gebonden acht aan de vooroorlogse schulden van het Duitse Rijk, alsook aan de na-oorlogse schulden, wegens door de Grote Drie verleende economische bijstand, en waarin zij tevens haar bereidheid uitspreekt de betalingen te hervatten volgens een nader uit te werken plan. Een zodanige verklaring werd bij gelegenheid van de wijziging van het Bezettingsstatuut in Maart 1951 van de Bondsregering gevraagd en verkregen in samenhang met en als tegenprestatie voor de aan de Bondsrepubliek verleende bevoegdheid om zelfstandig buitenlandse betrekkingen te onderhouden. Ter nadere uitwerking van een en ander werd in de zomer van 1951 een voorlopige Conferentie gehouden, waaraan alleen door de inmiddels in de zogenaamde Drie-Mogendheden-Commissie voor Duitse Schulden verenigde vertegenwoordigers van de drie Westelijke bezettende Mogendheden, de vertegenwoordigers van de Bondsrepubliek Duitsland en de vertegenwoordigers van de verschillende groepen van crediteuren en debiteuren in deze landen werd deelgenomen. De besprekingen, welke bij deze gelegenheid zijn gevoerd, hebben er vervolgens toe geleid, dat de reeds genoemde Drie-Mogendheden-Commissie een Internationale Conferentie inzake Duitse Buitenlandse Schulden heeft bijeengeroepen, welke op 28 Februari 1952 te Londen is aangevangen en tot 8 Augustus 1952 heeft geduurd, en waarbij behalve de evenbedoelde Regeringen en groepen van crediteuren en debiteuren ook de Regeringen en de crediteuren van een groot aantal andere landen waaronder Nederland, waren vertegenwoordigd.

Voor wat betreft het vraagstuk van de vergoeding van de na 8 Mei 1945 door de drie Westelijke bezettende mogendheden aan Duitsland verleende economische bijstand, was op 10 December 1951 een voorwaardelijke regeling tussen de Regeringen van deze mogendheden en de Bondsrepubliek Duitsland tot stand gekomen. Bij deze voorwaardelijke regeling werd de Bondsrepubliek verplicht, voor de door Frankrijk verleende hulp ten bedrage van \$ 17,7 miljoen een vergoeding van \$ 11,8 miljoen, af te lossen in 20 jaar zonder rente, voor de door het Verenigd Koninkrijk verleende hulp ten bedrage van £ 201

miljoen een vergoeding van £ 150 miljoen, eveneens af te lossen in 20 jaar zonder rente, en voor de door de Verenigde Staten verleende hulp ten bedrage van \$ 3200 miljoen een vergoeding van \$ 1200 miljoen, af te lossen in 35 jaar met een rente van 2½ % per jaar, te betalen. Aangezien deze schulden als boedelschulden van Duitsland waren aangemerkt, was hiervoor door de rechtstreeks betrokken mogendheden een preferente behandeling bedongen, waartegen door de overige crediteuren moeilijk bezwaar kon worden gemaakt, aangezien deze zonder de economische bijstand, ter vergoeding waarvan de schulden waren vastgesteld, waarschijnlijk in het geheel geen betaling voor hun vorderingen zouden hebben gekregen. De vaststelling van de reductie dezer schulden was echter slechts voorlopig, in die zin, dat de Regeringen van de drie Mogendheden de goedkeuring daarvan afhankelijk hadden gesteld van de vraag, of voor de overige Duitse schulden een bevredigende regeling zou worden getroffen.

Op de Internationale Conferentie zelf zijn uitsluitend die vorderingen behandeld, welke vóór 8 Mei 1945 zijn ontstaan of hun oorsprong in een vóór die datum ontstane rechtsverhouding vinden en niet als gevolg van de oorlogsvoering dienen te worden beschouwd.

Het Nederlandse belang bij deze soort van vorderingen kan op ruim f 300 miljoen worden geschat. Op de conferentie zijn deze vorderingen verdeeld in vier categorieën, t.w.:

- a. vorderingen op de voormalige Duitse Overheid;
- b. in effecten belichaamde vorderingen op het Duitse bedrijfsleven;
- c. Stillhalte-vorderingen;
- d. overige vorderingen.

Voor elk van deze categorieën zijn aan de zijde van de crediteuren afzonderlijke onderhandelings-commissies — aangeduid als onderhandelingscommissie A, B, C en D — gevormd, welke eerst gedurende enkele weken ieder in eigen kring en vervolgens met elkander over de door hen in te nemen houding hebben beraadslaagd en daarna contact met de betrokken Duitse delegatieleden hebben opgenomen.

Door de Duitsers werd gesteld, dat hun betalings- en transfercapaciteit, welke zij toch reeds zeer beperkt achtten, voor een groot deel door de in de voorwaardelijke regeling van 10 December 1951 vastgestelde verplichtingen in beslag werd genomen. In verband hiermee drongen zij er op aan, dat, evenals zulks met hun verplichtingen uit hoofde van de economische hulp was geschied, ook ten aanzien van de op de Conferentie behandelde schulden belangrijke concessies zouden worden gedaan. Dit standpunt werd in verschillende opzichten gedeeld door de vertegenwoordigers van de Amerikaanse crediteuren, die de opvatting verdedigden, dat de reductie waartoe hun Regering zich bereid had verklaard, nl. om voor de verleende economische bijstand ten bedrage van \$ 3200 miljoen met een vergoeding van \$ 1200 miljoen genoegen te nemen, slechts zin zou hebben, wanneer ook de overige crediteuren belangrijke concessies zouden doen. Van Amerikaanse zijde werd daarom zelfs uitdrukkelijk gesteld, dat, indien de overige crediteuren hiertoe niet bereid zouden zijn, zij de evenbedoelde voorlopige regeling niet zouden kunnen goedkeuren, in welk geval er

practisch in het geheel geen gelegenheid tot betaling van de vorderingen van de overige crediteuren zou overblijven. Van de zijde van de vertegenwoordigers van de overige crediteuren werd hier echter tegenover gesteld, dat zij, afgezien van de vraag, in hoeverre zij zich met de Duitse opvattingen inzake betalings- en transfercapaciteit konden verenigen, eenvoudig niet bevoegd waren, belangrijke concessies te verlenen. Zo begonnen de onderhandelingen in het teken van een bijna onoverkomelijke tegenstelling.

De wijze, waarop men er na langdurig en moeizaam overleg in geslaagd is, de evengeschetste moeilijkheden te overwinnen, is deze, dat men de oplossing vooral in de verdeling van de door de Bondsrepubliek en de Duitse debiteuren te verrichten betalingen over een groot aantal jaren is gaan zoeken en slechts ten aanzien van goudclausules en ten aanzien van achterstallige en lopende renten tot het aanbrengen van reducties heeft besloten. Binnen dit kader zijn vervolgens door elk van de vier onderhandelingscommissies te zamen met de Duitsers de nodige regelingen voor de verschillende soorten van schulden ontworpen, welke, na door de Conferentie als geheel te zijn goedgekeurd, in een aantal bijlagen bij een over het verloop van de Conferentie opgemaakt rapport zijn vastgelegd en in deze vorm als aanbevelingen aan de Regeringen van de verschillende daarvoor in aanmerking komende landen zijn toegezonden. Nadat aldus ten aanzien van de richtlijnen, volgens welke de verschillende soorten van schulden zouden kunnen worden geregeld, overeenstemming was bereikt, hebben de Drie-Mogendheden-Commissie voor Duitse Schulden en de Duitse Delegatie voor Buitenlandse Schulden een ontwerp samengesteld voor een formele Overeenkomst, waarbij de in de bijlagen van het rapport over het verloop van de Conferentie vastgelegde aanbevelingen in werking zouden moeten worden gesteld. De opzet van dit ontwerp was deze, dat de evenbedoelde bijlagen thans als bijlagen aan de formele Overeenkomst zouden worden toegevoegd en als zodanig delen van de overeenkomst in de ruimere zin des woords zouden gaan vormen. Over dit ontwerp hebben ten slotte nog besprekingen plaats gevonden van 29 Januari tot en met 6 Februari 1953 tussen de Drie-Mogendheden-Commissie, de Duitse Delegatie en de vertegenwoordigers van een achttal andere crediteurlanden, waaronder Nederland, welke daartoe de wens te kennen hadden gegeven, waarbij ten aanzien van een groot deel der in deze andere crediteurlanden gerezen bedenkingen overeenstemming kon worden bereikt en waarna ten slotte tot de thans aangeboden tekst werd besloten.

II. De inhoud van de Overeenkomst

De Overeenkomst bestaat uit acht en dertig artikelen en bevat tien bijlagen met een aantal bijvoegsels en twee aanhangsels.

In het algemeen is de opzet van de Overeenkomst deze, dat:

a. de daarin neergelegde regelingen een evenredige verdeling van voor- en nadelen over de verschillende groepen van crediteuren en debiteuren inhouden en niet tot bevoorrechtiging of achterstelling van een of meer dezer groepen leiden;

b. de Duitse Regering medewerking zal verlenen tot het doen van betalingen in overeenstemming met deze regelingen;

c. de Duitse Regering haar medewerking zal weigeren voor het doen van betalingen op gunstiger voorwaarden dan volgens deze regelingen;

d. deze regelingen de oorspronkelijke rechten van de crediteuren niet automatisch zullen veranderen, doch de betrokken crediteuren de mogelijkheid zullen bieden om, indien zij vrijwillig toestemmen in een wijziging van de voorwaarden van hun vorderingen overeenkomstig de bepalingen van de Overeenkomst, een realisatie van deze gewijzigde vorderingen te verkrijgen.

De wijze, waarop schulden volgens deze Overeenkomst kunnen worden geregeld, is in eerste instantie vastgelegd in de Bijlagen I, II, III en IV. Deze bijlagen bevatten de resultaten van de onderhandelingen, welke tijdens de van 28 Februari tot en met 8 Augustus 1952 te Londen gehouden Conferentie door de hierboven in de Inleiding van deze Memorie van Toelichting genoemde Onderhandelingscommissies A, B, C en D

zijn gevoerd. In deze bijlagen worden ook enkele vraagstukken genoemd, die het onderwerp van nadere onderhandelingen zullen vormen. De resultaten van deze nadere onderhandelingen zijn, voor zover zij door vertegenwoordigers van de crediteuren zijn gevoerd, in de Bijlagen V, VI en VII en voor zover zij door de Drie-Mogendheden-Commissie voor Duitse Schulden zijn gevoerd, in de artikelen 9, 11 tot en met 14 en 20 tot en met 23 van de Overeenkomst neergelegd, behalve wat betreft de regeling ter zake van de aansprakelijkheid van Duitsland voor Oostenrijkse schulden. Zie hieronder A, cijfer 8.

Het gevolg van deze gang van zaken is, dat de rangschikking van de bepalingen van de Overeenkomst en van de bijlagen niet bijzonder systematisch is geworden.

Ten aanzien van de hoofdsommen van de verschillende soorten van vorderingen kan in het algemeen worden gesteld, dat de nominale bedragen onaangetast zijn gebleven. Wanneer echter de hoofdsom ener vordering in Reichsmark of in Goldmark luidde, is hierin verandering gekomen. Hierop hebben betrekking Artikel 14 van de Overeenkomst, Punt 6 van Bijlage I, Artikel V, Punt 3 van Bijlage II en Artikel 6 van Bijlage IV, alsmede Bijlage VII met het daarbij behorende Bijvoegsel. Volgens de hierin neergelegde bepalingen zullen vorderingen in Reichsmark of in Goldmark zonder specifiek buitenlands karakter in dezelfde verhouding in de bij de Duitse geldsanering ingevoerde Deutsche Mark worden omgezet als bij vorderingen van Duitsers het geval is. In het kort komt dit hierop neer, dat vorderingen op het voormalige Duitse Rijk nog in het geheel niet, vorderingen op Duitse banken in de verhouding 100 : 6½, vorderingen van vóór 8 Mei 1945 op West-Berlijnse banken in de verhouding 100 : 5 en vorderingen op andere Duitse debiteuren in de verhouding 100 : 10 worden omgezet van RM in DM. Voor vorderingen uit het kapitaalverkeer, welke in Goldmark of Reichsmark met een goudclausule of goudoptie-clausule luiden, is echter een uitzondering gemaakt, indien deze vorderingen een specifiek buitenlands karakter bezitten. De omzetting in Deutsche Mark zal dan geschieden in de verhouding 1 : 1. (Artikel V, punt 3 van Bijlage II, Artikel 6 van Bijlage IV en Bijlage III.)

In effecten belichaamde vorderingen worden geacht een specifiek buitenlands karakter te hebben, indien blijkens de leningsvoorwaarden de lening uitsluitend voor plaatsing in het buitenland bestemd was of uitsluitend in het buitenland betaalbaar is. Indien van een lening een bepaald gedeelte voor plaatsing in het buitenland bestemd was en dit gedeelte zich in verband hiermede duidelijk van de andere delen van de betrokken lening onderscheidt, wordt aan dit gedeelte eveneens een specifiek buitenlands karakter toegekend (Bijlage VII, I, 2.) Voor niet in effecten belichaamde vorderingen wordt dit karakter aangenomen, indien zij volgens oorspronkelijke schriftelijke overeenkomsten in het buitenland betaalbaar of aan buitenlands recht onderworpen zijn en zij, ingeval zij van na 31 Juli 1931 dateren, hun ontstaan aan de terbeschikkingstelling van een niet-Duitse valuta of van een in die tijd transferabel Reichsmarktegoed danken. (Bijlage VII, I, 2.)

Bij vorderingen in Amerikaanse dollars of Zwitserse francs op goud-basis of met een goud-clausule wordt geen rekening gehouden met deze basis of clausule (Artikel 12(a) van de Overeenkomst). Vorderingen in een andere niet-Duitse valuta op goudbasis of met een goudclausule worden behandeld als waren het vorderingen met een Amerikaanse dollarbasis of -clausule, waarbij de crediteur het recht heeft, aan de berekening van de tegenwaarde van de Amerikaanse dollar in de valuta, waarin hij betaling kan eisen, naar keuze hetzij de koers tussen de dollar en deze valuta op de datum van opeisbaarheid hetzij die per 1 Augustus 1952 ten grondslag te leggen. (Artikel 12(b) van de Overeenkomst.) De terzake van de Young-lening getroffen regeling wijkt enigszins af. (Zie hieronder A, cijfer 2.)

Met betrekking tot de transfer is het volgende bepaald:

Voor vorderingen in een niet-Duitse valuta en voor in Goldmark of in Reichsmark met een goudclausule of een goudoptie-clausule luidende vorderingen met een specifiek buitenlands karakter heeft de crediteur recht op hetzij betaling over een aantal jaren verdeeld in een niet-Duitse valuta hetzij, althans

voor zover zijn vordering niet in effecten is belichaamd, op betaling ineens in Deutsche Mark. (Vgl. Artikel VI van Bijlage II, Bijlage IV, Artikel 26 (1) en (2), Artikel 27 (2) en (3), Artikel 31 (1) en (2), en Artikel 34 (7).) De vraag, welke niet-Duitse valuta in aanmerking komt, wordt behandeld in Artikel 11 van de Overeenkomst, volgens hetwelk dit de valuta zal zijn, waarin de vordering is uitgedrukt, behalve ingeval de tussen het land van de crediteur en de Bondsrepubliek Duitsland geldende bi- of multilaterale betalingsovereenkomst een andere valuta voorschrijft. Ingeval de crediteur volgens de oorspronkelijke schuldverhouding een optie heeft tussen verschillende valuta's, kan hij voor de berekening van de omvang van zijn vordering de voor hem gunstigste valuta kiezen en vervolgens betaling van het aldus berekende bedrag eisen in de valuta van het betrokken land, dan wel, op een in overleg tussen de Bondsrepubliek Duitsland en de landen, welke valuta's hierbij betrokken zijn, overeen te komen wijze in een derde valuta. Voor zover de aanduiding van de valuta van het land, waarin de lening is opgenomen of het crediet is verstrekt, aanleiding tot misverstand mocht geven, is tijdens de gevoerde besprekingen op de terzake gestelde vragen uitdrukkelijk geantwoord, dat de crediteur in elk geval tenminste het recht zou hebben, betaling te eisen in de valuta van het land, waarin hij gevestigd is. Voor vorderingen in Duitse valuta geldt, behalve de hierboven genoemde gevallen, in het algemeen, dat slechts betaling in Deutsche Mark kan worden geëist. Een uitzondering is hierbij echter gemaakt voor vorderingen uit het handels- en dienstenverkeer. Voor zover aflossing van hoofdsommen in een niet-Duitse valuta kan worden en wordt geëist, vangt deze in het algemeen pas op 1 Januari 1958 aan, wederom met uitzondering van vorderingen uit het handels- en dienstenverkeer, waarvoor zulks reeds met ingang van 1953 kan worden geëist. (Zie hieronder D.)

Voor zover betalingen in Deutsche Mark plaats vinden, kunnen deze worden besteed of overgedragen volgens de terzake in de Bondsrepubliek geldende deviezenrechtelijke bepalingen, welke worden beheerst door het gestelde in Bijlage VI.

Tenslotte worden er ten aanzien van alle vorderingen met uitzondering van uit het kapitaalverkeer voortvloeiende in Reichsmark of in Goldmark of in Reichsmark met of zonder goudclausule luidende vorderingen zonder specifiek buitenlands karakter bepaalde reducties in de achterstallige en in de lopende rente aangebracht.

Met betrekking tot de verschillende soorten van vorderingen afzonderlijk kan het volgende worden opgemerkt:

A. *Vorderingen op het voormalige Duitse Rijk* (Bijlage I)

Zoals blijkt uit de aanhef van deze Bijlage heeft de Bondsregering de schulden van de Duitse Rijksregering overgenomen. De volgende regelingen zijn tot stand gekomen.

(A)

1. *Dawes-lening.*

Met ingang van 31 Maart 1958 wordt jaarlijks 3 % voor de dollartranche en 2 % voor de andere tranches afgelost. Het restant wordt in 1969 opeisbaar. De rente, welke oorspronkelijk 7 % bedroeg, zal voortaan 5½ % per jaar voor de dollartranche en 5 % per jaar voor de andere tranches bedragen. Het verschil in behandeling tussen de dollartranche en de andere tranches hangt onder meer samen met het feit, dat de dienst op de eerstbedoelde tranche in het algemeen gedurende een langere tijd is gestaakt dan ten aanzien van de andere tranches het geval is geweest. Met betrekking tot achterstallige renten is bepaald, dat deze zullen worden gefundeerd op basis van 5 % per jaar. Hiervoor zullen stukken met een looptijd van 20 jaar worden uitgegeven, welke een rente van 3 % per jaar zullen dragen en waarop jaarlijks 2 % wordt afgelost. Voor zover de betrokken achterstallige renten betrekking hebben op de periode na 31 December 1944, zullen deze stukken pas na een eventuele hereniging van Duitsland worden uitgegeven.

2. *Young-lening.*

Met ingang van 31 Maart 1958 wordt jaarlijks 1 % afgelost.

In 1980 wordt het restant opeisbaar. De rente, welke oorspronkelijk 5½ % per jaar bedroeg, zal voortaan 5 % per jaar voor de dollartranche en 4½ % per jaar voor de overige tranches bedragen. Met betrekking tot het verschil in behandeling tussen deze tranches kan hetzelfde worden opgemerkt als bij de Dawes-lening. Voor achterstallige renten vindt een fundering plaats op basis van 4½ % per jaar.

Hiervoor worden stukken met een looptijd van 20 jaar uitgegeven, welke een rente van 3 % per jaar dragen en waarop jaarlijks 1 % wordt afgelost. Voor achterstallige renten over de periode na 31 December 1944 zullen deze stukken wederom pas na een eventuele hereniging van Duitsland worden uitgegeven. Tenslotte is de goudclausule vervangen door een dollarclausule voor de berekening van de verplichtingen in de valuta van uitgifte per 1 Augustus 1952. Indien na deze datum valuta's van uitgifte meer dan 5 % zouden devalueren, vindt een herwaardering in de valuta van uitgifte plaats op de basis van de minst gedevalueerde der verschillende valuta's van uitgifte.

3. *De Lucifers-lening* (Kreuger lening).

Deze lening is voor Nederland niet van rechtstreeks belang.

4. *Obligaties, uitgegeven door de Konversionskasse.*

Er wordt jaarlijks 2 % afgelost te beginnen per 31 Maart 1958. De vervaldatum wordt 17 jaar opgeschoven. De achterstallige rente wordt tot 1/3 gereduceerd, gefundeerd en verder op dezelfde wijze behandeld als de hoofdsom.

5. *Kleinere vorderingen in vreemde valuta op de Reichsbahn en de Reichspost.*

Voorzover deze vorderingen niet behoren tot één der onder D (overige vorderingen) van deze toelichting vermelde categorieën, moet overleg tussen de crediteur en de Bondsregering plaats vinden.

6. *Vorderingen in RM op het voormalige Duitse Rijk, de Reichsbahn, de Reichspost en de Staat Pruisen.*

Voorzover de betrokken verplichtingen nog niet in Deutsche Mark zijn omgezet, zullen dezelfde regelingen gelden als voor Duitsers zijn of zullen worden vastgesteld.

(B)

7. *Obligaties in vreemde valuta, uitgegeven of gegarandeerd door lagere Overheden en Overheidsinstellingen.*

Er wordt jaarlijks 1 % afgelost. De vervaldatum worden 20 jaar opgeschoven. De achterstallige rente wordt tot 2/3 gereduceerd, de lopende rente tot 3/4 met een minimum van 4 % en een maximum van 5½ %. Voor de schulden van de Staat Pruisen is een bijzondere regeling getroffen, waarin onder meer een bepaling voorkomt voor het geval, dat een hereniging van Oost- en West-Duitsland plaats vindt.

8. Wat betreft de aansprakelijkheid van Duitsland voor Oostenrijkse Overheidsschulden, is een regeling getroffen, welke als bijlage bij deze Memorie van Toelichting is gevoegd.

B. *In effecten belichaamde vorderingen op het Duitse bedrijfsleven*

(Bijlage II)

Er wordt 1 % afgelost van 1958—1962 en daarna jaarlijks 2 % tot de uiteindelijke vervaldatum, welke in overleg tussen de debiteur en de vertegenwoordigers van de crediteuren op een tijdstip, gelegen tussen 10 en 25 jaar na de inwerkingtreding van de Overeenkomst, dient te worden vastgesteld. (Artikel V, 8.)

De achterstallige rente wordt tot 2/3 gereduceerd en aan de hoofdsom toegevoegd. De lopende rente wordt tot 3/4 gereduceerd met een minimum van 4 % en een maximum van 5½ %. (Artikel V, 4 t/m 7.)

Onder deze regeling vallen ook niet in effecten belichaamde vorderingen uit hoofde van buiten Duitsland opgenomen leningen met een oorspronkelijke hoofdsom van tenminste de tegenwaarde van 40 000 Amerikaanse dollars. (Artikel III,

2, c.) In effecten belichaamde vorderingen in Duitse valuta zonder valuta- en goudclausule zijn van deze regeling uitgezonderd en vallen onder de bepalingen van Bijlage IV (zie D hieronder), waaronder tevens vallen niet in effecten belichaamde vorderingen luidende in Duitse of andere valuta.

C. Stillhalte-vorderingen (Bijlage III)

Hiervoor is een regeling getroffen, welke voor een groot deel aansluit bij de vooroorlogse Stillhalte-regelingen. Voor Nederland is deze regeling niet van rechtstreeks belang, aangezien voor de Nederlandse Stillhalte-vorderingen tijdens de bezetting na de opheffing van de deviezensgrens guldens in betaling zijn gegeven, welke door De Nederlandsche Bank NV. in ruil voor Reichsmarken ter beschikking moesten worden gesteld, zonder dat tot nog toe overigens een reële tegenprestatie voor deze Reichsmarken van Duitse zijde werd ontvangen.

D. Overige vorderingen (Bijlage IV)

Zoals hierboven reeds werd opgemerkt, bepaalt de Overeenkomst, dat de transfer van aflossingen van vorderingen uit het handels- en dienstenverkeer niet in 1958, doch in 1953 aanvangt. Bovendien kan de transfer voor deze categorie van vorderingen ook worden geëist, indien de betrokken vorderingen in Duitse valuta luiden.

Voor vorderingen uit hoofde van goederenleveranties wordt 1/3 in 1953 en het restant in 10 jaar getransfereerd. Voor vorderingen wegens lonen, pensioenen, e.d. vindt de transfer in 5 en voor de meeste andere vorderingen uit het handels- en dienstenverkeer in 10 gelijke termijnen plaats.

Voor kapitaalvorderingen, welke niet in een der hierboven genoemde categorieën vallen, kan de aflossing vanaf 1958 tot 3 % per jaar gedurende de eerste vijf jaar, 8 % per jaar gedurende de volgende vijf jaar en 15 % per jaar gedurende de daarna volgende drie jaar worden getransfereerd; deze vorderingen kunnen ook door betaling ineens in D.M. worden afgewikkeld. Luiden de vorderingen in Duitse valuta zonder valuta- of goudclausule, dan vindt aflossing plaats overeenkomstig het contract. (Artikelen 33 en 34.)

Zowel bij vorderingen uit het handels- en dienstenverkeer als bij de hier bedoelde kapitaalvorderingen, uitgezonderd die, welke in Duitse valuta zonder valuta- of goudclausule zijn uitgedrukt, worden achterstallige renten tot 2/3 gereduceerd en aan de hoofdsom toegevoegd en toekomstige renten tot 3/4 met een minimum van 4 % en een maximum van 6 % gereduceerd. (Artikelen 32 en 34.)

III. Artikelsgewijze toelichting der Overeenkomst

Artikelen 1 en 2. Artikel 1 begint met de voor een verdragsartikel vrij ongebruikelijke verklaring, dat de Partijen bij deze Overeenkomst de daarin en in de bijbehorende Bijlagen getroffen voorzieningen als redelijk, bevredigend en billijk beschouwen. Dit betekent een uitdrukkelijk vastleggen van het in Deel II van deze toelichting onder *a* vermelde beginsel.

Belangrijker is de tweede zin van dit artikel, waarin Partijen verklaren de modaliteiten en procedures van de regelingen, neergelegd in de Bijlagen, goed te keuren. Door de keuze van dit woord wordt beoogd, vast te leggen, dat Partijen er mee volstaan, de Bondsrepubliek Duitsland en de Duitse debiteuren als niet in gebreke zijnde te beschouwen, wanneer zij zich aan deze modaliteiten en procedures houden, doch dat zij zich, althans voor zover de crediteurlanden betreft, niet verplichten, deze modaliteiten en procedures tot deel van hun eigen wetgeving te maken. Op grond hiervan is het niet in strijd met de Overeenkomst, wanneer crediteuren, die geen gebruik maken van de in de Overeenkomst neergelegde regelingen, de gelegenheid behouden, hun vorderingen in voorkomende gevallen door middel van beslag op vermogensbestanddelen van hun debiteuren buiten Duitsland op gunstiger wijze te realiseren dan in de Overeenkomst is voorzien.

Artikel 2 geeft vervolgens het hierboven onder II, letter *b*, vermelde beginsel weer. Hiermee wordt datgene, wat in Artikel 1 voor de Partijen in het algemeen is gesteld, in die zin aangevuld, dat de Bondsrepubliek Duitsland wel verplicht is, de inhoud van de Overeenkomst in haar nationale wetgeving te verwerken.

Artikel 3. De inhoud van dit artikel spreekt voor zich zelf.

Artikelen 4 en 5. Artikel 4 bevat de voorwaarden, waaraan verplichtingen moeten voldoen, om als schulden in de zin van deze Overeenkomst te worden beschouwd. Deze voorwaarden hebben betrekking op de tijd, waarin zij zijn ontstaan, de debiteur, door wie zij zijn verschuldigd, en de crediteur, aan wie zij zijn verschuldigd. De inhoud van deze voorwaarden komt in het kort hierop neer, dat de betrokken verplichtingen voor 8 Mei 1945 moeten zijn ontstaan, de debiteur het voormalige Duitse Rijk of een van deszelfs organen of een ingezetene van het gebied van de Deutsche Mark (West) moet zijn en de crediteur een Regering of een onderdaan of ingezetene van een bij de Overeenkomst aangesloten crediteurland moet zijn. Voor zover de betrokken verplichtingen uit lening- of credietovereenkomsten voortvloeien, welke vóór 8 Mei 1945 zijn gesloten, is het niet nodig, dat zij reeds op die datum opeisbaar waren. Voor zover de debiteur het voormalige Duitse Rijk of een van deszelfs organen is, moeten de betrokken verplichtingen in Bijlage I zijn vermeld. Voor zover de crediteur zijn rechten ontleent aan courante effecten, behoeft hij tenslotte geen onderdaan of ingezetene van een crediteurland te zijn, doch is het voldoende wanneer de betrokken effecten in een crediteurland betaalbaar zijn.

Artikel 5 vermeldt een aantal vorderingen, welke ten dele niet en ten dele wel aan de voorwaarden van artikel 4 voldoen, doch in elk geval van de regelingen van de Overeenkomst worden uitgezonderd. Tevens geeft het aan, op welke wijze deze vorderingen zullen worden behandeld. Voor Nederland zijn hiervan vooral de in lid 2 van dit artikel bedoelde vorderingen van belang. Deze zullen pas worden behandeld bij de definitieve regeling van het reparatievraagstuk. Indien het mogelijk is, deze vorderingen reeds eerder te regelen op grond van de in de Bondsrepubliek Duitsland geldende wetgeving of op grond van overeenkomsten tussen de Bondsrepubliek Duitsland en een van de Partijen bij deze Overeenkomst, welke getekend zijn voor de ondertekening van deze Overeenkomst, wordt deze mogelijkheid volgens Bijlage VIII echter niet door dit lid aangetaast.

Artikel 6. Dit artikel bevat een concrete uitwerking op een bepaald terrein van het hierboven in deel II van deze toelichting onder *b* vermelde beginsel.

Artikel 7. Artikel 7 bevat een bepaling met betrekking tot verplichtingen, welke wel voldoen aan de voorwaarden, in Artikel 4 met betrekking tot de debiteur en de crediteur gesteld, doch niet geheel aan de voorwaarden met betrekking tot de tijd van hun ontstaan. Volgens Artikel 4 moeten financiële verplichtingen, welke niet uit lening- en credietovereenkomsten voortvloeien, immers niet alleen uit voor 8 Mei 1945 ontstane contracten of rechtsverhoudingen voortvloeien, doch ook voor die datum opeisbaar zijn geworden. Voor verplichtingen, welke uitsluitend niet aan deze laatste voorwaarde voldoen, wordt nu in dit artikel bepaald, dat de betaling in Deutsche Mark reeds aanstonds en de transfer binnen een redelijke termijn zal worden toegestaan. Het gaat hier o.m. om nevenkosten uit het goederen- en dienstenverkeer.

Artikel 8. Dit artikel geeft uitdrukking aan het hierboven in deel II van deze toelichting onder *c* vermelde beginsel. Tevens wordt hierin een aansluitende verplichting voor de crediteurlanden vastgelegd. Door van crediteurlanden en niet van debiteuren te spreken, is voorkomen, dat het hierboven in deel II van deze toelichting onder *d* vermelde beginsel zou worden aangetaast.

Artikel 9. De inhoud van dit artikel spreekt voor zich zelf.

Artikel 10. Artikel 10 verbiedt de Bondsrepubliek Duitsland het doen of toestaan van betalingen voor verplichtingen in niet-Duitse valuta's, welke wat betreft de debiteur en het tijdstip van ontstaan wel, doch wat betreft de crediteur niet voldoen aan de voorwaarden, waaraan verplichtingen moeten voldoen, om als schulden in de zin van deze Overeenkomst te worden beschouwd.

Artikelen 11, 12, 13 en 14. De inhoud van de artikelen 11, 12 en 14 is reeds hierboven in deel II van deze toelichting besproken.

Artikel 13 bevat bepalingen betreffende toe te passen wisselkoersen voor de omrekening van schulden, die in een andere valuta dan waarin zij luiden, moeten of kunnen worden voldaan.

Artikel 15. Dit artikel geeft uitdrukking aan het hierboven in deel II van deze toelichting onder *d* vermelde beginsel.

Voorts worden hierin de verschillende manieren uiteengezet, waarop een crediteur de in de Overeenkomst neergelegde regelingen kan aanvaarden.

Artikel 16. In dit artikel is vastgelegd, dat een debiteur, die aan zijn verplichtingen volgens de regelingen van de Overeenkomst heeft voldaan, daardoor volledig bevrijd is. Het in dit artikel opgenomen voorbehoud voor gevallen, waarin verplichtingen reeds tevoren op grond van een onderlinge overeenkomst zijn teniet gegaan, duidt aan, dat de voldoening van verplichtingen volgens de regelingen van de Overeenkomst niet de enige wijze is, waarop een debiteur van zijn verplichtingen kan worden bevrijd. Uit de vaststelling, dat een debiteur, wanneer hij zijn verplichtingen volgens de regelingen van de Overeenkomst nakomt — hetgeen hij slechts kan doen, indien zijn crediteur deze regelingen heeft aanvaard —, volledig wordt bevrijd, volgt dat de crediteur, die deze regelingen heeft aanvaard, de verdere rechten, welke mogelijkerwijze uit zijn oorspronkelijke vordering voortvloeien, heeft verloren. Een dergelijke crediteur is derhalve ook niet meer gerechtigd, zijn vordering op andere wijze te verhalen.

Artikel 17. De inhoud van dit artikel wordt hieronder tegelijk met de inhoud van de Artikelen 28 tot en met 33 besproken.

Artikel 18. Hoewel er gedurende de laatste jaren een aantal wetten in de Bondsrepubliek Duitsland zijn vastgesteld, welke ten doel hebben, de verjaring van rechten, welke tengevolge van de heersende juridische en feitelijke omstandigheden niet tijdig gerealiseerd konden en kunnen worden, gedurende kortere of langere tijd uit te stellen, was het niet zeker, dat deze wetgeving voldoende rekening hield met de dikwijls zeer lange aflossingstermijnen, welke in deze Overeenkomst zijn voorzien. Dit gold nog sterker voor rechten, welke aan een andere dan de Duitse wetgeving onderworpen zijn. In verband hiermee zijn in dit artikel een aantal voorzieningen getroffen, waarvan de inhoud voor zich zelf spreekt. Deze voorzieningen hebben alleen betrekking op schulden, ten aanzien waarvan de crediteur een regeling als voorzien in de Overeenkomst aanvaardt. Voor schulden, ten aanzien waarvan dit niet het geval is, bepaalt de Overeenkomst, dat in de Duitse wetgeving enkele voorzieningen zullen worden opgenomen, welke een uitstel van verjaring tot het tijdstip, waarop de voldoening van schulden volgens de regelingen van deze Overeenkomst zal zijn voltooid, zullen bewerken.¹⁾

Artikel 19. In dit artikel wordt bepaald, dat regelingen, welke ten aanzien van een viertal met name genoemde vorderingen op Duitsland zullen worden getroffen, onder de Overeenkomst kunnen worden afgewikkeld.

Artikel 20. Ook de in dit artikel bedoelde Duitse schulden kunnen onder de Overeenkomst worden afgewikkeld, hoewel zij niet voldoen aan de voorwaarden, waaraan verplichtingen moeten voldoen om als schulden in de zin van de Overeenkomst te worden beschouwd.

Artikelen 21, 22 en 23. De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich zelf.

Artikel 24. Onder de in Artikel 5 vermelde vorderingen, welke aan de voorwaarden van Artikel 4 voldoen, doch van de regelingen van deze Overeenkomst worden uitgezonderd, worden ook vorderingen op de stad Berlijn (welke in dit verband wel van vorderingen op de inwoners van Berlijn dienen te worden onderscheiden) alsmede vorderingen op de aan deze stad toebehorende of overwegend door deze stad gecontroleerde, in Berlijn gelegen openbare verzorgingsbedrijven vermeld. De behandeling van deze vorderingen wordt uitgesteld, tot de Westelijke Bezettende Mogendheden het doelmatig oordelen, hierover onderhandelingen te openen.

In artikel 24 wordt bepaald, dat deze Overeenkomst ten aanzien van andere vorderingen, d.w.z. ten aanzien van vorderingen op inwoners van Berlijn, wel van toepassing zal zijn. De Overeenkomst zal ten aanzien van deze vorderingen op inwoners van Berlijn in werking treden, zodra de daarvoor vereiste wettelijke maatregelen in Berlijn zullen zijn genomen.

Artikel 25. Bij een eventuele hereniging van Duitsland dienen er drie soorten van problemen met betrekking tot deze Overeenkomst te worden geregeld.

In de eerste plaats dienen de bepalingen van deze Overeenkomst, welke momenteel alleen op de Bondsrepubliek Duitsland en op in het gebied van de Deutsche Mark (West) gevestigde debiteuren van toepassing is, tot geheel Duitsland te worden uitgebreid. Hiertoe dient het gestelde onder *b* van dit Artikel.

In de tweede plaats is er in de richtlijnen, volgens welke die schulden, waarop de Overeenkomst thans reeds van toepassing is, dienen te worden geregeld, soms rekening gehouden met het verlies van bepaalde vermogenswaarden in Oost-Duitsland of met de onmogelijkheid, om daarover te beschikken. Voor zover zulks is geschied, dient dit na een eventuele hereniging van Duitsland weer geheel of gedeeltelijk ongedaan te worden gemaakt. Hiertoe dient het gestelde onder *c* van dit Artikel.

En tenslotte bevatten de richtlijnen, volgens welke die schulden, waarop de Overeenkomst thans reeds van toepassing is, dienen te worden geregeld, een enkele maal een bepaling, waarin reeds bij voorbaat wordt aangegeven, hoe bij een eventuele hereniging van Duitsland dient te worden gehandeld. Deze bepalingen dienen derhalve in dit geval te worden toegepast. Hiertoe dient het gestelde onder *a* van dit Artikel.

Artikel 26. De inhoud van dit Artikel sluit aan bij die van de Artikelen 19 en 20. Het verdient de aandacht, dat in Artikel 26 uitsluitend wordt gesproken van overeenkomsten welke afgesloten waren voor de inwerkingtreding van deze Overeenkomst.

Artikel 27. De inhoud van dit Artikel spreekt voor zich zelf.

Artikelen 28, 29, 30, 31, 32 en 33. Er kunnen met betrekking tot de vorderingen, welke in de Overeenkomst worden behandeld, verschillende soorten van geschillen rijzen. In de eerste plaats bestaat de mogelijkheid, dat de debiteur het bestaan ener ingediende vordering ontkent, dan wel de hoogte of de voorwaarden daarvan, zoals deze zonder toepassing van de Overeenkomst zouden zijn, betwist, hetzij op grond van de inhoud van de oorspronkelijke rechtsverhouding, hetzij op grond van andere wettelijke bepalingen dan de in de Overeenkomst vastgelegde. In een dergelijk geval dient het geschil volgens de beginselen van het gewone hierop toepasselijke recht door een rechterlijke of scheidsrechterlijke instantie te worden behandeld. De Overeenkomst zelf bevat in het algemeen geen bepalingen met betrekking tot deze soort van geschillen. Slechts ten aanzien van de in Bijlage IV behandelde vorderingen wordt in Artikel 15 van deze Bijlage bepaald, dat geschillen van de evenbedoelde soort zullen worden behandeld als hierboven omschreven.

Voorts wordt in Artikel 11 van dezelfde Bijlage nog voorgeschreven, dat geschillen, welke samenhangen met het in de Bondsrepubliek Duitsland geldende zogenaamde „Vertrags-hilfegesetz“ (volgens welke wet Duitse debiteuren in gevallen van hardheid een verlichting van hun verplichtingen kunnen

¹⁾ Dit is inmiddels geschied.

krijgen), in eerste instantie aan de Duitse rechterlijke macht dienen te worden voorgelegd.

In de tweede plaats kunnen er, ook indien de betrokken crediteuren en debiteuren het over de inhoud van hun oorspronkelijke rechtsverhouding met elkander eens zijn, geschillen ontstaan over de vraag, of en op welke wijze de thans besproken Overeenkomst op een bepaalde verhouding dient te worden toegepast.

Over de wijze, waarop geschillen van deze soort dienen te worden behandeld, bevat de Overeenkomst bepalingen in de Artikelen 23, 29, 30, 31 en 32, alsmede in enkele artikelen van de Bijlagen I, II en IV en in de Bijlagen IX en X. Er worden een vijftal scheidsrechterlijke organen ingesteld, welke elk een eigen taak, een eigen organisatie en een eigen werkwijze bezitten, t.w.:

- 1°. het Tribunaal van Arbitrage;
- 2°. Scheidsgerichten volgens Bijlage I;
- 3°. de Arbitrage- en Bemiddelingscommissie volgens Bijlage II;
- 4°. de Gemengde Commissie volgens Bijlage IV;
- 5°. Scheidsgerichten volgens Bijlage IV.

Voor zover geschillen, welke kunnen rijzen met betrekking tot de vraag, of en op welke wijze de thans besproken Overeenkomst op een bepaalde vordering dient te worden toegepast, niet aan een dezer scheidsrechterlijke organen zijn opgedragen, alsmede in gevallen, waarin de debiteur weigert zich volgens de Overeenkomst te gedragen, of waarin de debiteur zijn volgens de Overeenkomst vastgestelde, overeengekomen of erkende verplichtingen niet nakomt, dient de gewone rechterlijke macht wederom te worden ingeschakeld. Hiervoor zijn de nodige bepalingen opgenomen in Artikel 17 van de Overeenkomst. Hetzelfde geldt ook bij moeilijkheden bij de tenuitvoerlegging van uitspraken van buitenlandse rechterlijke instanties, met betrekking waartoe evengenoemd Artikel 17 eveneens recht op hulp van de Duitse rechterlijke macht aan de crediteuren toekent, zelfs ongeacht de vraag, of tussen de landen van laatstgenoemden en de Bondsrepubliek Duitsland in dit opzicht wederkerigheid bestaat.

Behalve de evenbedoelde soorten van geschillen kunnen geschillen rijzen met betrekking tot of in samenhang met de sinds 1945 door de bezettende Mogendheden in Duitsland doorgevoerde ontbinding van economische machtsconcentraties. Voor zover binnen het kader van deze deconcentratie-politiek reeds bepaalde maatregelen zijn getroffen, kunnen deze als zodanig niet meer door een der hierboven bedoelde scheidsrechterlijke instanties worden aangetast (Artikel 33 van de Overeenkomst). Voor zover dergelijke maatregelen nog dienen te worden getroffen, dienen de daarmee belaste instanties echter rekening te houden met de thans besproken Overeenkomst en zijn de evenbedoelde scheidsrechterlijke instanties wel bevoegd hieromtrent een beslissing te nemen. Dit geldt ook ten aanzien van aan gelegenheden, welke berusten op omstandigheden, die na de inwerkingtreding van maatregelen als hierboven bedoeld zijn ingetreden.

Met betrekking tot de bevoegdheden van de hierboven genoemde scheidsrechterlijke organen kan het volgende worden opgemerkt.

Het onder 1° genoemde Tribunaal van Arbitrage is volgens Artikel 28 van de Overeenkomst in de eerste plaats bevoegd tot behandeling van alle geschillen van algemene en principiële betekenis met betrekking tot de uitleg of de toepassing van de Overeenkomst en de daarbij behorende bijlagen, welke het door een of meer der Regeringen van de bij de Overeenkomst aangesloten landen voorgelegd krijgt en welke niet eerst door de onder 4° genoemde Gemengde Commissie dienen te worden behandeld. Dit Tribunaal is inmiddels ingesteld.

De onder 2° genoemde scheidsgerichten volgens Bijlage I zijn uitsluitend bevoegd tot behandeling van geschillen, welke hun door belanghebbenden worden voorgelegd met betrekking tot de vraag, of een wijziging, welke na de verstrekking van een lening als bedoeld in deze Bijlage, in de daarop betrekking hebbende oorspronkelijke contractuele voorwaarden is aange-

bracht, al of niet als resultaat van vrije onderhandelingen en dus als effectief dient te worden beschouwd. De beslissingen van deze scheidsgerichten zijn bindend.

In gevallen, waarin de crediteuren, of, bij in effecten belichaamde vorderingen, de vertegenwoordigers van de crediteuren, niet met de debiteuren tot overeenstemming kunnen komen over een regeling of een regelingsaanbod als bedoeld in Bijlage II, is de onder 3° genoemde Arbitrage- en Bemiddelingscommissie bevoegd, een dergelijke regeling te treffen of een dergelijk aanbod op te stellen. In Artikel 30 van de Overeenkomst worden nog bijzondere voorzieningen getroffen voor de inschakeling van trustkantoren. De beslissing van de Commissie is bindend.

De onder 4° genoemde Gemengde Commissie volgens Bijlage IV heeft dezelfde bevoegdheden, welke het Tribunaal ten aanzien van de gehele Overeenkomst en de daarbij behorende bijlagen heeft, doch alleen ten aanzien van Bijlage IV. Geschillen kunnen hier worden voorgelegd, hetzij door een of meer der Regeringen van de bij de Overeenkomst aangesloten landen, hetzij door de crediteuren en de debiteuren gezamenlijk, hetzij, indien de Regering van de belanghebbende het geschil van principiële betekenis acht, door de crediteuren of de debiteuren afzonderlijk. Tegen uitspraken van de Gemengde Commissie kan alleen door de Regeringen van de bij de Overeenkomst aangesloten landen in beroep worden gegaan bij het Tribunaal, waarbij dient te worden aangetoond, dat het om een punt van algemene en principiële betekenis gaat. Een dergelijk beroep dient binnen 30 dagen na de uitspraak van de Commissie te worden ingesteld.

De onder 5° genoemde Scheidsgerichten volgens Bijlage IV zijn tenslotte in de eerste plaats bedoeld als facultatieve beroepsinstantie voor uitspraken van lagere Duitse gerechten over de toepassing van het hierboven vermelde Duitse „Vertragshilfegesetz“, doch kunnen daarnaast, indien partijen zulks wensen, ook andere geschillen over vorderingen, welke onder deze bijlage vallen, in behandeling nemen. Voorzover in een geschil, hetwelk voor een scheidsgerecht als hierbedoeld in behandeling is, een vraag rijst, welke hetzij volgens een Regering hetzij volgens het scheidsgerecht zelf van principiële betekenis is voor de uitleg van deze bijlage, kan dit echter aan de Gemengde Commissie worden voorgelegd, welke in een dergelijk geval uitsluitend deze principiële vraag behandelt.

Alle uitspraken van een der onder 2°, 3°, 4° of 5° genoemde organen kunnen tenslotte door een of meer van de Regeringen van de bij de Overeenkomst aangesloten landen ter beoordeling aan het Tribunaal worden voorgelegd met betrekking tot de vraag, of zij in strijd zijn met de bepalingen van de Overeenkomst en de daarbij behorende bijlagen in het algemeen. Bovendien zijn de onder 2°, 3°, 4° of 5° genoemde organen verplicht, bij hun uitspraken de uitspraken van het Tribunaal in acht te nemen.

De organisatie van de hierboven behandelde scheidsrechterlijke organen is tenslotte als volgt.

Het Tribunaal van Arbitrage bestaat uit:

3 leden, die door de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland worden benoemd;

3 leden, die onderscheidenlijk door de Regeringen van Frankrijk, Engeland en de Verenigde Staten worden benoemd;

1 Voorzitter en 1 Vice-Voorzitter, die door de Regeringen van de Bondsrepubliek Duitsland en van Frankrijk, Engeland en de Verenigde Staten gezamenlijk of, ingeval deze geen overeenstemming bereiken, door de Voorzitter van het Internationale Hof van Justitie worden benoemd.

Indien een of meer Regeringen van andere bij de Overeenkomst aangesloten landen partij is of zijn bij een geschil voor het Tribunaal, kan of kunnen deze gezamenlijk een lid aan het Tribunaal toevoegen. De Regering van de Bondsrepubliek Duitsland is hiertoe in dit geval eveneens gerechtigd.

De scheidsgerichten volgens Bijlage I bestaan uit:

1 lid, dat door de debiteur wordt benoemd;

1 lid, dat door de crediteur of diens vertegenwoordiging (vereniging van effectenbezitters in zijn land of een soortgelijke

organisatie), of, indien meer crediteuren of crediteurenvertegenwoordigingen bij het geschil betrokken zijn, door deze gezamenlijk wordt benoemd;

1 Voorzitter, die door de leden gezamenlijk of, ingeval deze geen overeenstemming bereiken, door de Internationale Kamer van Koophandel wordt benoemd.

De Arbitrage- en Bemiddelingscommissie volgens Bijlage II bestaat uit:

4 leden, die door de organisaties van effectenbezitters in de Verenigde Staten, Engeland, Zwitserland en Nederland worden benoemd;

4 leden, die door de Bondsrepubliek Duitsland worden benoemd.

De Voorzitter wordt gekozen uit de leden, welke namens de crediteuren zijn benoemd.

Voor ieder lid mag een plaatsvervanger worden aangewezen.

Bij een geschil, waarbij crediteuren van een ander dan de evengenoemde vier crediteurlanden betrokken zijn, kan een lid worden vervangen door een vertegenwoordiger van dat land.

Op verlangen van de meerderheid der leden kan de Commissie zelf een negende lid kiezen.

De Gemengde Commissie volgens Bijlage IV bestaat uit dezelfde leden en toegevoegde leden als het Tribunaal van Arbitrage. De Regeringen, die de leden en toegevoegde leden van het Tribunaal benoemen, hebben echter het recht, andere personen in plaats van de leden van het Tribunaal voor de Gemengde Commissie aan te wijzen.

De Scheidsgerichten volgens Bijlage IV tenslotte hebben dezelfde samenstelling als de Scheidsgerichten volgens Bijlage I.

Artikel 34. Indien de Bondsrepubliek Duitsland in de toekomst gedurende kortere of langere tijd in een toestand zou komen te verkeren, waarin de nakoming van haar verplichtingen uit hoofde van deze Overeenkomst grote economische bezwaren voor haar zou opleveren, wordt zij niet automatisch van haar in deze Overeenkomst aangegane verbintenissen ontslagen, doch dient er internationaal overleg plaats te vinden, waarbij er in de eerste plaats naar zal moeten worden gestreefd, wegen te vinden, om de toestand van de Bondsrepubliek te verbeteren. Slechts indien dit niet mogelijk zou blijken, zou kunnen worden overwogen, de Bondsrepubliek tijdelijk een geringe verlichting van haar verplichtingen toe te staan.

Artikel 35, 36, 37 en 38. De inhoud van deze artikelen spreekt voor zichzelf.

Bijlagen I tot en met IV, VI en VII. De inhoud van deze bijlagen is hierboven in deel II van deze toelichting besproken.

Bijlage V. Hierin zijn regels vervat met betrekking tot door Duitse debiteuren aan de Konversionskasse gedane betalingen.

Bijlage VIII. De inhoud van deze bijlage is reeds bij de bespreking van Artikel 5 behandeld.

Bijlagen IX en X. De inhoud van deze bijlagen is reeds bij de bespreking van de Artikelen 28 tot en met 33 behandeld.

Aanhangsels A en B. De inhoud van deze aanhangsels spreekt voor zichzelf.

IV. Slotbeschouwingen

Met de inhoud van de regelingen, welke voor de verschillende categorieën van schulden, waarop de Overeenkomst van toepassing is, zijn getroffen, kan in het algemeen worden ingestemd. In de Nederlandse delegatie, welke aan de hieromtrent te Londen gehouden Conferentie heeft deelgenomen, waren behalve vertegenwoordigers van de Regering tevens vertegenwoordigers van de Vereniging voor den Effectenhandel, de Commissie voor Nederlandse Industriële Belangen in Duitsland en de Hoofdgroep Verzekeringen opgenomen, die een belangrijk aandeel in de gevoerde besprekingen hebben gehad. Bovendien is voortdurend voeling gehouden met vertegenwoordigers van andere groepen van crediteuren. Door deze verschillende vertegenwoordigers werden de getroffen regelingen eveneens aanvaardbaar geacht en in het algemeen aan

de door hen vertegenwoordigde organisaties en groepen aanbevolen.

Hoewel dus, gezien de omstandigheden ten tijde van de onderhandelingen en van het afsluiten van de Overeenkomst, de getroffen regelingen niet onbevredigend kunnen worden genoemd, is hiermede nog niet aan alle Nederlandse desiderata op het gebied van de financiële verhouding tussen Nederland en de Bondsrepubliek Duitsland voldaan. Behalve de vorderingen, waarop de Overeenkomst van toepassing is, bestaan nog andere vorderingen, welke niet bij deze gelegenheid zijn geregeld. Voor een deel van deze vorderingen zal pas een definitieve regeling kunnen worden getroffen bij een algemene overeenkomst inzake de Duitse herstelbetalingen; naar bekend, werd een voorlopige regeling voor de herstelbetalingen getroffen bij de Overeenkomst van Parijs d.d. 24 Januari 1946, afgedrukt in de Staatsbladen I 332 en J 189.

Daarnaast is er echter een aantal vorderingen, welke naar de mening van de Nederlandse Regering niet in het kader der herstelbetalingen, doch afzonderlijk dienen te worden geregeld. Aangezien de Drie Mogendheden-Commissie van mening was dat deze vorderingen geen plaats toekwam binnen het kader van de Londense Schuldenovereenkomst, rees aanvankelijk de vraag, of de bepalingen van deze Overeenkomst de mogelijkheid open lieten voor de hierbedoelde vorderingen alsnog een afzonderlijke regeling te treffen, los van een algemene regeling voor de Duitse herstelbetalingen. In het bijzonder betrof het hier de Nederlandse aanspraken op tijdens de oorlog uit Nederland weggevoerde buiten Duitsland uitgegeven en in niet-Duitse valuta luidende Duitse obligaties, de z.g. Auslandsbonds, welke aanspraken dienen te worden gerangschikt onder de restitutie-aanspraken; dit laatste werd nog niet algemeen erkend tijdens de onderhandelingen over de Duitse buitenlandse schulden. In verband hiermede is de Nederlandse Regering, hoewel voor het overige met de inhoud van de thans besproken overeenkomst instemmende, niet tegelijk met de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland en met de Regeringen van Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en een aantal andere crediteurlanden, op 27 Februari 1953 tot ondertekening van de Overeenkomst overgegaan.

Sindsdien heeft over deze kwestie yelerlei internationaal contact plaats gevonden, hetwelk ten slotte heeft geresulteerd in Nederlands-Duitse onderhandelingen over de Nederlandse claim tot restitutie van Auslandsbonds. Gedurende de eerste fase van deze onderhandelingen, n.l. tijdens de van 18 tot 21 Januari 1955 te 's-Gravenhage gevoerde Nederlands-Duitse besprekingen, is door de Duitse delegatie verklaard, dat men bereid was naar een compromis-regeling t.a.v. de Nederlandse claim te streven. Het verheugt de Regering, dat thans eindelijk een oplossing voor deze reeds zo lang hangende aangelegenheid in zicht komt en dat de Duitse Bondsregering bereid bleek de spoedige totstandkoming van deze oplossing te bevorderen. Onder deze omstandigheden is de Regering van mening, dat er geen aanleiding is de toetreding tot de Duitse Schuldenovereenkomst nog langer uit te stellen.

Bij de opening van de Londense Conferentie is er door de Nederlandse delegatie op aangedrongen, ook een regeling te treffen voor de overmaking naar het buitenland van de toekomstige opbrengsten uit buitenlandse vermogensbestanddelen in de Bondsrepubliek, zoals dividenden van aandelen in Duitse ondernemingen, pachten van in Duitsland gelegen landerijen, huren van in Duitsland gelegen huizen, enz. Het bleek echter niet mogelijk, hiervoor de medewerking van de Drie Mogendheden-Commissie voor Duitse Schulden te verwerven. Naar aanleiding van en in samenhang met het van kracht worden van de Londense Schuldenovereenkomst hebben de Drie Westelijke Bezzettende Mogendheden aan de Bondsregering doen weten, dat zij de in het Bezettingsstatuut „voorbehouden bevoegdheid” op het gebied van het deviezenbeleid nog slechts zullen uitoefenen voor zover zulks ter verzekering van de veiligheid nodig is. Dientengevolge heeft de Bondsrepubliek Duitsland thans volledige handelingsbevoegdheid op het gebied van het internationale betalingsverkeer. Uiteraard

zal zij zich bij haar gebruikmaking van deze bevoegdheid aan de inhoud van de reeds door haar gesloten verdragen en overeenkomsten moeten houden. In deze verdragen en overeenkomsten zijn echter geen beperkende bepalingen met betrekking tot de overmaking van opbrengsten als evenbedoeld opgenomen. Dit betekende, dat er op den duur geen argumenten zouden zijn, op grond waarvan de Bondsrepubliek in een uitzonderingspositie zou kunnen blijven verkeren bij de toepassing van de maatregelen, welke op het gebied van de liberalisatie van het dienstenverkeer zijn getroffen door de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking, waarbij zij is aangesloten. Inderdaad voldoet de Bondsrepubliek thans volledig aan de vereisten van de genoemde organisatie op dit gebied.

Sedert September 1954 zijn de z.g. Sperrmark-rekeningen opgeheven; daarmee heeft de niet-transferable Deutsche Mark opgehouden te bestaan in de Bondsrepubliek. Hiervan is het gevolg enerzijds, dat het scherpe onderscheid, dat in de Overeenkomst wordt gemaakt tussen betaling (in DM., in West-Duitsland) en transfer (naar het buitenland) is vervallen, anderzijds, dat in verschillende gevallen een snellere afwikkeling van een vordering mogelijk zal zijn, dan voorzien bij het tot stand komen van de Overeenkomst.

Zoals hierboven reeds uiteengezet werd, bestaan er derhalve geen redenen meer, op grond waarvan een niet-toetreding van Nederland tot de hier besproken Overeenkomst gerechtvaardigd zou mogen worden geacht. Bovendien is het voor de betrokken particuliere crediteuren van groot belang, dat wel tot toetreding wordt overgegaan. In dit verband kan nog worden medegedeeld, dat de Bondsregering zich bereid heeft verklaard al het mogelijke te doen om de eventueel voor de Nederlandse crediteuren uit de vertraagde toetreding voortvloeiende nadelen te verlichten. Dit alles in aanmerking genomen hebbende menen de ondergetekenden, dat Nederland tot de Overeenkomst kan toetreden, waartoe het onderhavige ontwerp van Rijkswet strekt.

B. Toelichting op het ontwerp Rijkswet

Het ontwerp is een van de eerste ontwerpen van Rijkswet, die aan de Staten-Generaal, de Staten van Suriname en de Staten van de Nederlandse Antillen worden voorgelegd. In het onderhavige geval is de vorm van een Rijkswet gekozen, aangezien het wenselijk is voorgekomen reeds aanstonds rekening te houden met de mogelijkheid, dat de Overzeese Rijksdelen onder de werking van de Overeenkomst wensen te worden betrokken. De gelegenheid daartoe wordt geboden door arti-

kel 37 van de Overeenkomst, waarin de gebruikelijke bepaling is opgenomen, dat elke deelnemende Regering op het tijdstip van de ondertekening, van de toetreding, dan wel op elk later tijdstip kan verklaren, dat de Overeenkomst zal worden uitgebreid tot elk gebied, voor welks internationale betrekkingen die Regering verantwoordelijk is. Het overleg met de Overzeese Rijksdelen over de vraag, of zij de in de Overeenkomst neergelegde regelingen al dan niet willen aanvaarden, is inmiddels geopend.

Aangezien het echter wenselijk is, dat de Overeenkomst voor Nederland zo snel mogelijk in werking treedt, komt het gewenst voor met de goedkeuring niet te wachten tot de Overzeese Rijksdelen terzake een beslissing hebben genomen.

In verband hiermede is de goedkeuring gesplitst in goedkeuring voor Nederland (artikel 1) en goedkeuring voor de Overzeese Rijksdelen (artikel 2), terwijl door de redactie van de beide artikelen tot uitdrukking gebracht is, dat, na de inwerkingtreding van de Rijkswet, de Regering van de in de wet neergelegde machtiging om de Overeenkomst voor het Koninkrijk in werking te doen treden onmiddellijk gebruik hoopt te maken voor wat Nederland betreft en op een later tijdstip, telkens wanneer zulks wenselijk blijkt, voor wat elk der andere Rijksdelen betreft. Dit heeft tengevolge, dat de Staten van Suriname en de Staten van de Nederlandse Antillen thans nog geen beslissing behoeven te nemen over de gelding van de Overeenkomst in die landen, zodat te verwachten is, dat zij zich over het onderhavige ontwerp van Rijkswet op korte termijn zullen kunnen uitspreken.

Daarnaast wordt het overleg met de Regeringen der Overzeese Rijksdelen voortgezet nopens de vraag, of te hunnen aanzien gebruik zal worden gemaakt van de in artikel 2 gegeven bevoegdheid.

De Minister van Financiën,

VAN DE KIEFT.

De Minister van Buitenlandse Zaken.

J. W. BEYEN.

De Minister zonder Portefeuille,

J. LUNS.

De Minister van Overzeese Rijksdelen,

W. J. A. KERNKAMP.